

Agnès Martin-Lugand

Lumina unui nou început

Traducere din franceză de
Claudiu Constantinescu

Patru ani. Patru ani de când se duseseră. Patru ani de când ai mei mă lăsaseră singură. Patru ani de când, în acea zi de sfârșit de februarie, mă așezam în fața măslinului lor, pe banca din fier forjat la care mama ținea atât de mult. Patru ani de când le șopteam tristețea mea, furia mea. Și iertarea mea. Cum să le port pică, în fond, acestor ființe minunate pe care mi-a fost dat să le întâlnesc?

Nu eram deloc originală cu iubirea asta nesfârșită pentru ai mei. Încă o mai auzeam pe maică-mea repetându-mi întruna că eram mica lor minune. Părinții mei se iubiseră nebunește, ajungându-și multă vreme unul celuilalt. Și totuși, își doriseră să extindă mica lume a amorului lor. Viața era plină de surprize; bune sau rele. Greutățile întâmpinate când vruseseră să aibă un copil, în loc să-i despartă, îi apropiaseră și mai mult. Ai mei întrețineau legenda potrivit căreia doar mulțumită vigoriei lor ajunsesem să scot nasul în lume. N-avea nicio importanță, la urma urmelor; cum, necum, eram acolo de treizeci și nouă de ani. De la un duo trecuseră la trio, cât se poate de firesc. Fusesem răsfățată, iubită, crescută, încurajată, dar și dojenită uneori. Îmi oferiseră totul

ca s-o pornesc în viață pe calea cea bună. Aveam sentimentul că trăiam în casa fericirii, unde prietenii mei erau primiți întotdeauna cu brațele deschise. Și apoi, într-o bună zi, aflaseră că nu știu ce tâmpenie îi rodea maică-mii neuronii unul după altul. În curând n-avea să-și mai amintească de nimeni, nici măcar de cine era ea. Bineînțeles, ca să mă protejeze, îmi ascuseseră treaba asta, transformându-se în niște minunați actori. Mama fusese întotdeauna cu capul în nori, iar tata era extrem de vigilent de fiecare dată când treceam pe la ei, așa că nu-mi dădusem seama de nimic. Trăiam departe de ei, la Paris, iar când veneam acasă, în sud, își puneau la bătaie întreaga energie ca să-și păstreze secretul. Unii ar putea spune că n-am fost eu foarte atentă, și poate că așa a și fost, dar și dacă aș fi băgat ceva de seamă, nimic n-ar fi putut frânge spirala infernală în care intraseră. Am înțeles asta când am citit scrisoarea de la ei. În cele câteva rânduri, astăzi transformate în cenușă odată cu ei, își ceruseră iertare pentru suferința pe care aveau să mi-o pricinuiască, dar știau și că, dacă unul ar continua să trăiască fără celălalt, acela m-ar face să sufăr chiar mai mult. Îmi ceruseră iertare pentru egoismul lor de oameni care se iubeau. Iubirea lor măturase totul în cale, inclusiv pe unica lor fiică.

— Hortense?

Un zâmbet mi-a luminat fața auzind vocea lui Cathie, prietena mea cea mai bună, sora de care nu avusesem parte, cea pe care o întâlnisem în ziua primei mele lecții de dans, în urmă cu treizeci și cinci de ani. M-am uitat rapid peste umăr, se apropia înfocolită într-o haină groasă de lână. Cine a zis că în Provence e întotdeauna timp frumos? Vremea mohorâtă era pe potriva stării mele triste, iar

mistralul îți băga frigul în oase. I-am făcut semn să vină lângă mine, pe bancă. S-a așezat încetișor, m-a luat de mână și s-a lăsat la rândul ei hipnotizată de măslin.

— Păcat că nu mai poți rămâne măcar o zi sau două, murmură ea. Ne vedem atât de puțin...

Am tras adânc aer în piept, potopită de un nou val de tristețe.

— Așa e, și mie mi-ar plăcea. Dar știi bine că nu vin aici decât pentru întâlnirile astea cu mama și cu tata, nu pot să stau prea mult.

— Semn bun, merg bine cursurile!

— Destul de bine, da.

— Știi când o s-ajungi pe-aici în vara asta?

— Nu foarte exact, dar cel mai târziu în weekendul de 14 iulie. Cât de curând o să încep organizarea stagiilor de pregătire și-o să dau drumul la rezervarea camerelor.

Refuzasem să mă despart de casa părinților mei din Bonnieux, un sat cocoțat pe o coastă a Luberonului. Atunci când pierduseră orice nădejde că vor avea vreodată un copil, își investiseră economiile în această dărăpănată ce necesita reparații majore — o veche fermă pe care o numiseră, ironic, Conacul — și hotărâseră să renunțe la oraș și să se instaleze aici. Proiectul acesta nebunesc trebuia să fie copilul lor și, până la urmă, chiar ajunseseră să se ocupe de biberoane și de schimbatul scutecelor. Acolo erau toate amintirile mele cu ei. Și cu Cathie. Iar când lui taică-meu i-a fost limpede că fiica lui nutrea o pasiune definitivă, transformase un vechi hambar, neocupat până atunci, într-o sală de dans care nu era cu nimic mai prejos decât cele ale profesioniștilor. Faptul că-și luaseră zilele în propria casă nu știrbea cu nimic

atașamentul meu pentru acele ziduri. Acolo se iubiseră, acolo mă concepuseră, acolo mă iubiseră, iar cenușa lor odihnea la poalele măslinului lor. Cum mi-ar fi putut trece prin minte ca niște străini să ia în stăpânire acest pământ și aceste pietre?

— Ai făcut un tur al casei? mă iscodi Cathie. Totul e în regulă?

De fiecare dată când veneam să mai văd măslinul alor mei, în februarie, ea și Mathieu, soțul ei, mă primeau în micuța lor casă de țară. Ar fi fost caraghios și mult prea greu să deschid Conacul doar pentru douăzeci și patru sau patruzeci și opt de ore. Îmi plăceau la nebunie clipele acelea petrecute la ei, niște momente pline de blândețe, de pace, de seninătate. Amândoi aveau darul de a le face bine celorlalți; printr-un gest, printr-o mică atenție, fie ea cât de discretă, puteau readuce bucuria chiar și în sufletele cele mai chinuite. Nașterea fiului lor, în urmă cu cinci ani, nu le schimbaseră cu nimic felul de-a fi; deschiderea și generozitatea lor față de cei la care țineau nu făcuseră decât să sporească. Simplul fapt de a-i auzi vorbindu-mi despre viața lor, simplă, apropiată de natură, care pentru mine era un simbol al purității, mă copleșea; Cathie era apiculatoare, iar Mathieu avea o firmă de defrișări forestiere.

— Aș zice că face față destul de bine iernii, i-am răspuns eu.

— Tu-ți cunoști cel mai bine casa... Când s-o face mai cald, o să mergem din când în când să deschidem ușile și ferestrele ca să aerisim.

— Sunteți drăguți, dar aveți și-așa destule pe cap. Nu vă mai pierdeți timpul și cu...

— Pentru noi nu-i nicio problemă, ar trebui să știi asta.

După care a fășnit în picioare și mi-a întins brațul ca să mă ridic și eu.

— Dacă vrei să prinzi trenul, ar cam trebui să mergem.

Am inspirat adânc cât să-mi fac curaj, apoi i-am dat drumul la mână și m-am dus lângă *măslin* ca să-mi iau rămas-bun. L-am mângâiat pe trunchi, după care mi-am lipit obrazul de el.

— Te iubesc, mamă. Te iubesc, tată. Ne vedem la vară...

Pe drum, Cathie și cu mine am bârfit întruna. O spovovăială ca între fete, numai bună să ne ascundă tristețea, să umple hăul ce stătea să ne înghită. Aveam obiceiurile noastre; „trăncăneam” până ieșeam de pe drumul național. Când ne apropiam de gară, pe ultimele sute de metri înainte de inevitabila despărțire, amuțeam amândouă. Ea parca în zona mașinilor de închiriat, fără să oprească motorul, eu coboram întotdeauna singură; niciodată nu mă însoțea pe peron, nici eu, nici ea nu voiam să fim văzute plângând. Eu îi spuneam *Mulțumesc, pupă-l pe Mathieu și ai grijă de tine*, ea îmi zicea *Mă bucur că te-am văzut, pupă-i pe Aymeric, Sandro și Bertille, și mai ai și tu grijă un pic de tine, ce naiba!* Apoi, un ultim sărut pe obraz și ieșeam. Înainte de a dispărea în holul gării, mă întorceam să-i fac de câteva ori cu mâna, zâmbind, iar ea demara claxonând. Abia după aceea picioarele mi se făceau ca de plumb și mi-o imaginam pe Cathie fâlfâind mărunț din pleoape. Anii treceau — plecasem din zonă de mai bine de cincisprezece ani —, viața mea pariziană îmi aducea bucurie, fericire și satisfacție profesională. Degeaba rămăsesem foarte legată de Luberonul meu natal, niciodată nu mi-ar fi dat prin cap să renunț la capitală; luminile,

forfota străzilor, zgomotele, spectacolele, viața de noapte mă captivau. Și totuși, la fiecare plecare, aceeași strângere de inimă, același nod în gât, același acces de singurătate. Aceeași sfâșiere în piept, de nealinat; moartea părinților mei n-avea nicio legătură cu asta. Dar totul dispărea de îndată ce puneam piciorul pe peronul gării din Lyon; brusc, eram aspirată în vârtejul propriei mele vieți, cu moralul în creștere, fericită să-mi revăd școala.

Chiar dacă, în mintea noastră, școala de dans funcționa în continuare sub bagheta mentorului nostru Auguste, se făcuseră cinci ani de când eu, Sandro și Bertille o preluaserăm. La douăzeci și cinci de ani, aveam în spate ani buni petrecuți pe diferite scene, unele mici, altele medii, niciodată mari — nu eram suficient de serioasă și de disciplinată ca să ajung la acest Graal. Dezgustată de anii de Conservator, călătorisem, profitasem de tinerețea mea, trăisem aventuros, trântind fără niciun regret ușa în nas dansului academic. Fusese nevoie ca maică-mea și taică-meu să se arate tot mai îngrijorați cu privire la viitorul meu ca să revin cu picioarele pe pământ și să mă potolesc. Dacă mă comportam în continuare ca o eternă adolescentă, n-aveam să realizez niciodată nimic. Venise momentul să mă maturizez și să-i fac mândri de mine. Trebuia așadar să văd dacă mai puteam trăi din propria-mi pasiune sau dacă trebuia s-o las baltă. Mă prezentasem la audii la Auguste, care avea reputația de tip dur, dar corect. După ce condusesse mai bine de douăzeci de ani o foarte mare școală de balet, hotărâse să se dedice exclusiv celor schilodiți, celor ce refuzau căile bătute, nonconformiștilor, pentru a-i ajuta să se descopere pe sine. Stresul se dovedise mai puternic decât

antrenamentul serios făcut înainte, prestația mea fusese un veritabil fiasco. Și totuși, mă primise la cursurile lui. Așa reușisem să-i întâlnesc pe cei care aveau să-mi devină parteneri, Sandro și Bertille.

Sandro tocmai venise din Brazilia ca să se perfecționeze la modul spartan. Era perfect conștient de talentul său, dar voia să coboare de pe pedestal. Rezultatul expediției: nu mai plecase niciodată înapoi. Toate capetele se întorceau după el când apărea — pielea-i arămie și silueta-i athletică jucau aici un rol important —, dar, de cum deschidea gura și își făcea auzite inflexiunile calde ale vocii, descopereai în spatele estelui un om de o gentilețe și o generozitate ieșite din comun, cu un simț al umorului mereu treaz. Când își punea trupul în mișcare, emanau din el o forță și o senzualitate în stare brută. În ziua audii, toți candidații rămăseseră cu gura căscată în fața coregrafiei lui, întrebându-se cum de aterizase acolo un asemenea talent și mai ales, la un mod ceva mai egoist, cum să mai fii admis după unul ca el. Auguste, în schimb, îl primise părând să nu bage în seamă diferența de nivel.

În ce-o privește pe Bertille, egoul ei rănit fusese cel care-o împinsese să-și încerce norocul. Tânără mamă a unor gemeni de un an, fusese dată afară din trupa unde dansa de câțiva ani buni. Când ne explicase în ce situație era, o măsurasem din cap până-n picioare, fără a putea crede o secundă că delăsarea fusese motivul concedierii sale. Bertille era o flacăra vie sub o calotă de gheață. O femeie care, la prima vedere, părea cât se poate de reținută, dar care se dovedea iute ca oțelul de îndată ce nu obținea ceea ce voia, așa cum voia. De atunci încolo, avusesem deseori ocazia să asist la exploziile ei de adrenalină! Iar când dansa, aproape că nu-ți venea să crezi că ea era cea

care îți trăsese o săpuneală ceva mai devreme. Trupul său se transforma într-un instrument delicat, oricare dintre mișcările ei era impregnată de o emoție uluitoare, care pur și simplu îți tăia răsufierea.

Ne împrieteniserăm și ne susținuserăm unii pe alții în tot acel an nebun petrecut sub bagheta lui Auguste. Conștienți că ne luase sub aripa lui și că se atașase de noi, aveam uneori impresia că eram favorizați. În realitate însă, cu noi fusese chiar mai dur și mai exigent decât îi era felul, fără a se sinchisi câtuși de puțin de ceea ce era în sufletul nostru. Ceea ce aștepta de la noi era să ne descoperim și să ne exprimăm emoțiile cel mai adânc ascunse în ființa noastră. Trebuia să dansăm, să dansăm și iar să dansăm, până cădeam din picioare. Ne aducea la capătul puterilor, voia să vadă din ce plămadă eram făcuți, ne testa limitele în permanență. Deviza lui: să ajungi să spui o poveste prin dans. Aștepta de la noi să ne urmăim cele mai profunde emoții ascunse în ființa noastră și să ne eliberăm de ele. Abia dacă ne dădea voie să ne odihnim, dar era extraordinar, așa încât îl ascultam indiferent ce ne cerea, fără ca vreunul dintre elevi — niște firi rebele, totuși — să se revolte vreodată. Cei doi prieteni ai mei și cu mine îi ceruserăm să ne mai primească pentru încă un an, el ne refuzase, spunând că-și încheiase misiunea, dar ne propusese să-l asistăm, pe rând, la ore. Descoperiserăm astfel predatul, iar pentru mine asta fusese o revelație. Auguste ne încurajase să ne pregătim, din poziția de candidat liber, pentru diploma de profesor. Ne pusese în fața realității. Mulțumită lui și încăpățânării sale, trăsese-răm ca niște animale la jug și obținuserăm patalamaua. Atunci ne lăsase să zburăm cu propriile noastre aripi. Predaserăm fiecare la diferite școli, fără a uita unii de

alții, dimpotrivă. Nici de Auguste nu ne-am îndepărtat, întâlnindu-ne la el cu regularitate. Într-o seară, pe când cinam la el acasă, ne obligase să-i acceptăm decizia:

— Dragi copii, am obosit. O să pun cursurile în cui.

Noi săriserăm de pe scaun ca arși, urlând cât ne ținea gura că nu putea să facă una ca asta. Eram atât de șocați de hotărârea lui, încât uitaserăm de bunele maniere și respectul pe care le adoptam de obicei în prezența sa.

— Gata, spusese el calm.

La o simplă mișcare a mâinii sale, ne așezaserăm la locurile noastre ca niște copii ascultători.

— Eu pun cursurile în cui, dar voi o să vi le țineți pe ale voastre. Începând din septembrie, școala este a voastră, voi o să fiți profesorii aici. Luați-vă ce cursanți vreți, copii, adolescenți, bătrâni ca mine. Faceți ce vreți voi, în funcție de ce urmăriți prin arta voastră. Dacă mă refuzați, școala se închide definitiv. Numai vouă v-aș putea încredința o asemenea sarcină. Voi sunteți copiii mei...

Rămăseserăm muți minute întregi, sub privirea lui satisfăcută și emoționată. Ne uitaserăm unii la alții, în ochii lui Sandro și Bertille se citeau aceleași sentimente care mă încercau și pe mine: teamă, responsabilitate, dar și dorința de a marșa și de a-l face mândru de noi pe părintele nostru spiritual. Simțeam cum îmi creșteau aripi, asaltată fiind de o sumedenie de idei și de porniri, pe care nu le puteam stăvili. Eu vorbisem prima:

— N-o să regreti alegerea pe care ai făcut-o, Auguste. Poți să ai încredere în noi.

De atunci încolo, școala nu funcționase rău deloc. Abia ce apucam să anunțăm că se fac înscrieri, că locurile se și ocupau. Pe culoare, vedeai foșgăind în sus și-n jos oameni din toate generațiile. De la micuți de trei ani

până la persoane atât de bătrâne că nici nu-și spuneau vârsta... Limbajul lui Bertille era dansul clasic; Sandro și cu mine eram cu jazzul modern, el având în plus și dansurile internaționale. La nevoie însă, ne puteam înlocui fără probleme unii pe alții. Cele două săli erau ocupate în permanență, iar prin poștă primeam grămezi de CV-uri ale profesorilor care doreau să lucreze alături de noi, urmând principiile lui Auguste.

A doua zi, îmi încheiam programul cu grupa de adolescente mari. Le adoram. La începutul orei, m-au rugat să le spun care avea să fie coregrafia pentru spectacolul de sfârșit de an. Neputând să-mi ascund entuziasmul, le-am oferit o mostră, dar ele au început imediat să se mâțâie, zicând că voiau să vadă tot. Mai aveam câteva săptămâni bune ca să ne pregătim, însă voiam să ridic puțin ștacheta față de anul precedent. Erau talentate, formau un grup sudat, merita să încerc, să cresc un pic nivelul, ca și exigențele față de ele. În cinci ani, unele îmi arătaseră ce puteau; prin perseverență, răbdare, blândețe, reușisem să descopăr în ele acea scânteie în plus. Eram sigură că vom reuși să facem ceva drăguț. Și apoi, voiam un final frumos. Cele mai multe dintre ele aveau s-o încheie cu școala și cursurile mele; la șaptesprezece ani, dansul nu era pentru ele decât un mod de relaxare, mai departe aveau să fie ocupate până peste cap cu viața de student și cu tot felul de alte lucruri. Le văzusem crescând, devenind niște mici femei, și mă gândeam că se cuvenea să le omagiez cumva toată acea implicare, acel talent al lor pentru dans.

— Bine! Hai să vă arăt, fetelor, am cedat eu zâmbind.

Au aplaudat și s-au retras, surescitate, pe laturile sălii. Rareori mă puneam pe mine în prim-plan, nu eram acolo ca să le strivesc cu anii mei de experiență, ci ca să le transmit cunoștințele mele, să le arăt cum să-și asume propriul corp, cum să se miște, cum să se deschidă și să se simtă bine în pielea lor. Am pregătit piesa — *Blouson Noir* a lui Aaron — care avea să ne servească drept acompaniament în lunile următoare, i-am încredințat uneia dintre fetele telecomanda combinei muzicale și m-am postat în mijlocul sălii. M-am uitat scurt în oglindă, să văd cum arătam, apoi mi-am lăsat capul în jos, cu picioarele strânse și brațele întinse pe lângă corp, după care am făcut un semn și muzica a început să se reverse peste noi, absorbindu-ne cu totul. Din momentul acela, mi-am luat zborul, lăsându-mă ghidată de impulsurile propriului trup și de povestea pe care voiam s-o spun. Ceea ce voiam era viață, energie, bucurie. Eram atentă la toate, la o mișcare a degetului mic care putea comunica o mulțime de lucruri, la expresia ochilor, chiar dacă uneori îi închideam; cel mai mărunț gest trebuia să întărească mesajul pe care voiam să-l transmit în acele patru minute și treizeci și cinci de secunde. Brusc, muzica a răsunat mai tare, am zâmbit și l-am zărit pe Sandro printre elevele mele, nu se putuse abține să nu vină când auzise ce se întâmpla în sala mea de curs. După părerea lui, dansam mult prea rar singură. Procedase perfect cu muzica — mă cunoștea foarte bine —, pentru că intervenise exact în momentul în care aveam de gând să le cer fetelor să se descătușeze. Voiam o explozie de energie, voiam ca ele să invadeze spațiul, să-și uimească spectatorii prin libertatea lor și să păstreze în ele, pentru totdeauna, acea senzație. Le-am făcut o demonstrație în acest sens și am fost eu